

Nevezetesen az, hogy a legnagyobb szlovák könyvtár, húszéves tapasztalatai vannak a mikrofilmzésben, továbbá hogy törvény kötelezi az olyan koordinatív tennivalók végzésére, amelyek más könyvtárak feladatkörébe „nem férnek bele”.

IMÁTUŠ, P.: Pritomnosť a budúcnosť spolupráce v ochrane historických knižných fondov mikrofilmovaním. = *Knižnice a informácie*, 29. köt. 5. sz. 1997. p. 216–219./

(Futala Tibor)

Nemzeti program a szlovák és szlovák vonatkozású dokumentumok retrokonverziójára

A *Knižnice a informácie* c. szaklap 1997. évi 3. számának mellékletként jelent meg a *szlovák és szlovák vonatkozású dokumentumok retrokonverziójának nemzeti programja*. Ez a tüzetes program abból indul ki, hogy a globális elektronikus könyvtár csak akkor lesz maradéktalanul globális, ha szerves összetevőként vesz részt benne a komplex szlovák elektronikus könyvtár. Ennek kiteljesült formáját kb. 10 év alatt lehet elérni, és a számítások szerint kb. 100 millió szlovák koronába kerül majd.

Tekintettel arra, hogy nemzeti érdekeltsgű anyagról van szó, a tőrőcszentmártoni Szlovák Nemzeti Könyvtár elsődleges illetékessége a program megvalósításában több mint természetes. Ez annál is inkább így van, mivel keretében máris tekintélyes mennyiségű elektronikus bibliográfiai felvétel halmozódott fel.

A feladat nagyságáról az alábbi adatok tájékoztatnak:

1. Elektronikus formában (UNIMARC formátumban) máris rendelkezésre áll 970 ezer bibliográfiai felvétel, amelyből 130 ezer a könyvek, 120 ezer a speciális dokumentumok, és mintegy 750 ezer a cikkek feldolgozása nyomán keletkezett.

2. Hagyományos formában 4 millió 500 ezer bibliográfiai felvétel gyűlt össze. Ezek konvertálása viszonylag egyszerű. Az iménti mennyiségből 200 ezer könyv-, további 200 ezer speciális dokumentum-, és 4 millió 100 ezer cikksfelvétel.
3. Újonnan készítendő kb. 2 millió 500 ezer bibliográfiai leírás: 100 ezer könyvekről, további 100 ezer egyéb dokumentumokról, és 2 millió 300 ezer cikkekről.

A program fontossági sorrendet állapít meg az előrehaladásra. Ebben – természetesen – elsődlegességet a mindenkori kurrens termés elektronikus feldolgozása élvez, aztán a 20. századi termés retrokonvertálása következik, majd a korábbi századoké. Az egyes kategóriákon belül mindig a könyvek kerülnek először sorra.

IKOVAČKA, M.: Národný program retrokonverzie a konverzie generálnej bázy slovacikálnych bibliografických údajov a klasických slovacikálnych knižničných dokumentov. = *Knižnice a informácie*, 29. köt. 3. sz. 1997. melléklet 16 p./

(Futala Tibor)

A Szlovák Műszaki Könyvtár új neve: Szlovák Köztársasági Tudományos-Műszaki Információs Központ

A Szlovák Műszaki Könyvtár 1996. november 1-je óta szerepel a címben megadott néven. Ennek szlovák nyelvű eredetije: *Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky*, közhasználatú rövidítésben CVTI SR.

A névváltoztatást az ottani műszaki fejlesztési hivatal azért látta indokoltnak, mivel az intézmény a hagyományos könyvtári feladatok ellátásán kívül a szakirodalmi tájékoztatás feladatait is mindinkább el tudja látni.

Az országban az utóbbi években ismét növekedésnek indult a szakirodalom és a szakmai információ iránti kereslet, amit mi sem bizonyított jobban, minthogy az intézmény több mint 23 ezer beiratkozott olvasót szolgál ki hagyományos és nem hagyományos szolgáltatásokkal.

A használók OPAC-könyvkatalógus révén tájékozódhatnak az állományról, amelynek gyarapítása jelenleg a finanszírozási nehézségek miatt alig-alig felel meg a szükségleteknek. Jobb a helyzet a

folyóiratok terén, mivel a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés és másolatküldés mellett 1995 óta megnyílt a másolatok elektronikus úton történő küldésének lehetősége is, ami a bielefeldi egyetemi könyvtárral kiépített kooperációnak köszönhető. Az intézmény megtette az első lépéseket abban az irányban is, hogy az Interneten prezentálja magát. 1997 folyamán teljes OPAC-katalógusa ott lesz a hálón.

Az intézmény információs kiadványai között mind több a tartalmában és formájában egyaránt korszerű kiadvány. Ilyennek ígérkezik pl. az előkészületben álló *INFOTREND* is, amely az alkalmazott tudományokban tapasztalható fejlődési trendekről fog tájékoztatni.

Az utóbbi években szép eredménnyel büszkélkedhetnek a speciális szervezeti egységek, így az EUR-OP, amely az EK hivatalos kiadványainak terjesztésével foglalkozik, az EDIS, amelynek tiszte az európai integrációs szervezetekről és az EUREKA programjairól való tájékoztatás és a CDS/ISIS kizárólagos forgalmazását végző részleg, amely az ország kis könyvtárai számára kínál mindmáig teljesen megfelelő szoftverterméket.

Nagyon fontos és népszerű a fordítószolgálat, valamint a képzés és továbbképzés ügyét menedzselő részleg.

Az intézmény szívesen mutatkozik be és köt együttműködési megállapodásokat a nemzetközi szakmai szervezetek (LIBER, FID, EBLIDA, EAGLE, IATUL stb.) fórumain.

Az intézmény új neve egy újonnan indult folyóirat címében is feltűnik (*Bulletin Centra vedeckotechnických informácií SR*). Ez a negyedévente megjelenő orgánium részben vállalja egy korábbi hálózati híradó hagyományait, de részben (mondhatni: fő részben) ambiciózusabb szerepkört szeretne kivívni magának: egy informatizálódó ország szakkönyvtári-szakirodalmi tájékoztatási témákat magas szinten gondozó folyóirata kíván lenni.

/KURÁK, J.: Príhovor. = Bulletin CVTI SR, 1. köt. 1. sz. 1997. p. 3–4./

(Futala Tibor)

A munkanélküliség lélektani hatásai

Amikor valaki munkanélkülivé válik, lélektani folyamatok játszódnak le benne. Ezeknek négy tipikus fázisa van.

A *sokk* fázisa mindjárt az alkalmazás elvesztését követően lép fel. Kezdő reakciója a csodálkozás, amelyhez a hitetlenség, a tévedés feltételezése társul. Néhány napnak kell eltelnie ahhoz, hogy az érintettek tudomásul vegyék a szomorú tényét.

Másodjára az *optimizmus* fázisába jutnak a frissen elbocsátottak. Ellepi őket a szabadság, a felszabadultság érzete. Örvendeznek a sok-sok szabad időnek. Aktívan látnak neki az új munkaviszony keresésének, s meg vannak győződve róla: ez néhány napon belül sikerül is nekik. Addig gőzerővel fognak hozzá környezeti, otthoni restanciáik ledolgozásához.

A harmadik lélektani fázis a *pesszimizmus*, ez rendszerint a munkanélküliség hatodik hónapja után lép fel. Hiányozni kezdenek a munkatársi kapcsolatok, rosszabbodik a munkanélküli anyagi helyzete. Fogyó remény és aktivitás, depresszió, kedvetlenség és önlebecsülés jellemzi ezt a fázist. Gyakorta az érintettek családi kapcsolatai is megromlanak.

Negyedikként a *fatalizmus* keríti hatalmába a munkanélkülit. Ez 9–12 állástalan hónap után szokott bekövetkezni. Jellemző rá a rezignáltság, az igazi munkanélkülivé válás, miközben lassan-

lassan az alacsonyabb jövedelemhez is hozzászokik. Az ilyen munkanélküli mind kevésbé lesz ismét munkára fogható.

Tekintettel arra, hogy Kelet-Közép-Európában a munkanélküliek társadalmi kategóriája sajnálatos módon igen népszerűvé vált, a könyvtárak jól tennék, ha profiljuknak és funkcióiknak megfelelően megpróbálnának segíteni a bajbajutottakon. Részint olyan módon, hogy a szakirodalom segítségével egyfajta továbbképzésre sarkallják őket eredeti szakmájukban, ami egyet jelent újraelhelyezkedési kilátásaik javulásával. Részint pedig úgy, hogy átképzésükhöz kínálnak nekik szakirodalmat. De az sem lebecsülhető hozzájárulás a pszichés ártalmak leküzdéséhez, ha a könyvtár „l'art pour l'art” olvastatással általános „hangulatjavítást” ér el a köreikben.

Javasolható az is, hogy a könyvtárak ne egyedül, a munkanélküliség problémáját kezelő munkaügyi és civil szervezetektől elszigetelve vágjanak neki ennek a feladathalmaznak, hanem nagyon is vállvetve velük.

/BABKOVÁ, A.: Psychologické účinky nezamestnanosti. = Knižnice a Informácie, 29. köt. 6. sz. 1997. p. 265–267./

(Futala Tibor)